

IZ INOSTRANIH ARMIIJA

D. K.: SISTEM VOJNOG ŠKOLOVANJA U NORVEŠKOJ ARMII

Norvežani imaju **tradicionalni sistem** vojnog školovanja, koji je izgrađen po sledećem:

U **statusu oficira i podoficira nema razlike**. Oni su izjednačeni u svojim pravima. Ne može se postati oficir, ako se prethodno ne bude podoficir. Jedni i drugi se smatraju za komandni kadar vojske.

Prva škola za čitav komandni kadar je **podoficirska škola**.

Takve podoficirske škole postoje za svaki rod vojske posebno i to: za pešadiju u Kristiansand-u i još jedna manja na Severu; za artiljeriju u Lillehammer-u; za konjicu (tenkovske jedinice) u Trandum-u; za inženjeriju u blizini Hønefoss-a.

U podoficirske škole ulaze mladići — dobrovoljci iz građanstva posle položene male mature. One traju 14 meseci. Po naređenju u te škole takođe ulaze pojedini najbolji vojnici koji su posle školovanja raspoređeni u rezervu, ukoliko se dobrovoljno ne aktiviraju. Deo dobrovoljaca iz građanstva, takođe, može biti kasnije raspoređen u rezervu.

Posle jednogodišnjeg staža u trupi najbolji podoficiri mogu ići u oficirsku školu (Vojnu akademiju) i postati oficiri — zastavnici. Ali oni moraju ostati u tom činu 15 godina dok steknu pravo na unapređenje.

Vojna akademija (oficirska škola) zajednička je za sve rodove vojske. Nalazi se u Oslu. Traje dve godine. U nju se ulazi na sledeći način: izabrani podoficiri sa svršenom podoficirskom školom (po rodovima) posle završenog staža od 12 meseci studiraju višu gimnaziju i polažu veliku maturu o svom trošku u građanstvu. Oni koji za to nemaju materijalnih mogućnosti primaju se u vojnu gimnaziju (sa istim nastavnim programom kao građanske) i tu u besplatnom internatu završavaju višu gimnaziju, i polažu veliku maturu. Posle položene velike mature podoficiri se primaju u Vojnu akademiju i posle dve godine školovanja postaju lajtnanti (potporučničkog čina kod njih nema, nego samo zastavnik, lajtnant i kapetan). Posle svršene škole lajtnant obično ide u trupu za zamenika komandira čete.

Posle izvesnog staža u trupi oficiri i podoficiri se redovno pozivaju u **aplikacione škole** na kratke kurseve, koji traju nekoliko meseci. Te aplikacione škole priključene su podoficirskim školama. Time su stvoreni veći nastavni centri, gde se racionalnije mogu koristiti i nastavnički kadar i materijalno-nastavna i finansijska sredstva. Pored navedenih nastavnih centara u Kristiansand-u, Lillehammer-u, Trandum-u i Hønefossu, postoji još posebna aplikaciona škola za pešadiju u Elverum-u, specijalizovana za zimsko-smučarsko ratovanje. Takođe postoje takvi posebni nastavni centri partizanske taktike za HV u Dombos-u i Torpo-u, i još jedan treći na Severu.

Za obuku viših oficira u Oslu postoji još i posebna **Vojna štabna škola**, koja traje šest meseci. Ta je škola počela da radi 24 aprila 1950 godine. U njoj se izabrani mladi oficiri obučavaju za dužnosti u štabovima brigada i divizija, pošto naobrazba stečena u Vojnoj akademiji ne može da zadovoljava vršenje tih dužnosti. Osnovni cilj te škole je da obuči oficire u širem gledanju na probleme narodne odbrane kao celine sa stanovista koordinacije vojno-stručnih, državno-upravnih i ekonomskih mera, a posebno sadejstva između vidova i rodova unutar oružanih snaga i da izvežba slušaoce u samostalnom studiranju, istraživačkom radu i stvaralačkom odlučivanju. Konkretna nastavna pitanja su sledeća: Izučavanje celokupnog pro-

blema narodne odbrane sa vojnog, državno-upravnog, ekonomskog i psihološkog stanovišta; vojna organizacija drugih zemalja; principi strategije; izučavanje problema norveške odbrane i odbranbenih mogućnosti zemlje sa gledišta spoljne politike, vojne geografije i strategije — sve to s obzirom na konkretne perspektive kombinovanog napada na Norvešku; sadašnja strategiska koncepcija i doktrina norveške odbrane; studija konkretnih problema i pravaca odbranbenih operacija Norveške armije u uslovima principa sadejstva sa saveznicima, posebno s obzirom na stečena iskustva Norvežana iz prošlog rata; najvažnije struje u savremenoj vojnoj misli u svetu, posebno sa stanovišta razvika-savremenog naoružanja. U školi se, pored studija rada štabova za vreme rata, obrađuju i pitanja rada u štabovima za vreme mira. Predmeti su sledeći: administracija i komandovanje — 3 nedelje; organizacija i štabna služba — 3 nedelje; odbranbeni boj — 7 nedelja; napadni boj — 6 nedelja; dejstva u posebnim prilikama — 3 nedelje; američka i britanska štabna služba — 2 nedelje.

Sada je u toku formiranje jedne više vojne škole. — **Instituta za vojne nauke**, po uzoru na francuski »Institut des études militaires supérieures«. U taj institut, u kome će nastava verovatno trajati godinu i po dana ući će viši oficiri i generali svih vidova, i građanski službenici, koji po prirodi svog posla sudeluju u rešavanju pitanja narodne odbrane; privrednici, finansisti, inženjeri, statističari, istoričari, sociolozi, pedagozi, psiholozi, itd. Pored postizanja nastavnih ciljeva u pogledu dobijanja jedne opšte vojne kulture o problemima narodne odbrane, koji zadiru u čitav državni i socijalni život naroda, oni će državi pružati praktičnu korist u rešavanju konkretnih opštedržavnih pitanja narodne odbrane. Slušaoci će biti podeljeni u grupe pretstavnika svih specijalnosti. Svaka grupa će rešavati svoj problem, naprimer: jedna grupa će studirati problem zamene klipnih aviona sa reaktivnim sa stanovišta: strategije, taktike, obuke, prekvalifikacija, baziranja, proizvodnje, cene koštanja, vremena, itd.; druga grupa će studirati probleme stalne fortifikacije gledane sa svih strana, koje imaju ma kakve veze sa tim problemom, itd. — Ovaj Institut je još u pripremi tako da nije počeo sa radom.

TAKTIČKO-TEHNIČKE NOVINE

Avioni bez pilota

Koncepcija aviona bez pilota, upravljanih pomoću radiotalasa, datira još iz 1918 godine, ali stvarni početak razvoja aviona bez pilota počinje u 1939 godini kada su Vojne vazduhoplovne snage u Americi sagradile male avione bez pilota, tzv. »avione-mete«, koji su se upotrebljavali za vežbe u gađanju protivavionske artiljerije.

Međutim, nedavno je objavljeno da je u Americi sagrađen prvi bombarder bez pilota, »Matador« B-61, i da se sada nalazi u proizvodnji.

Prema onome što se zasada zna, »Matador« uzleće sa platforme pomoću rakete koja pada kada avion dostigne brzinu leta. Avion se upravlja pomoću radio-telekomandnog uređaja i može da leti i noću kao i po rđavom vremenu. On je prvenstveno namenjen za razaranje velikih raskršća, mostova i površina gde se vrši nagomilavanje trupa.

Sa ekonomske tačke gledišta, avion je dosta skup, jer pretstavlja oružje samo sa »jednim metkom«. Međutim, Amerikanci tvrde da on može da staje manje od aviona sa pilotom, naročito ako se uzme u obzir potrebna suma za dobijanje pilota.

(»Army Navy Air Force« od oktobra 1951)

Karakteristike francuskih minobacača »Brandt« 120 mm tipa »T-35« i »A«

Glavne karakteristike ovih minobacača, koji se sada nalaze u naoružanju Francuske armije, vide se iz sledećeg uporednog pregleda:

— težina sa lafetom za vuču — 800* / 287 kg;

*) Prva cifra u ovom razlomku odnosi se na tip »T-35«, a druga na tip »A«.

- čelična mina: ukupna težina 16,8/16,8 kg, težina eksploziva 4,3/4,3 kg, maksimalni domet 7.000/4.000 m;
- mina od livenog gvožđa: ukupna težina 12,3/12,3 kg, težina eksploziva 3,3/3,3 kg, maksimalni domet 3.500/5.000 m;
- potkalibarna mina od čelika: ukupna težina 8,7/8,7 kg, težina eksploziva 1,8/1,8 kg, maksimalni domet 10.000/7.000 m.

(»Rivista Militare«, april 1951)

Puščane protivoklopne bombe

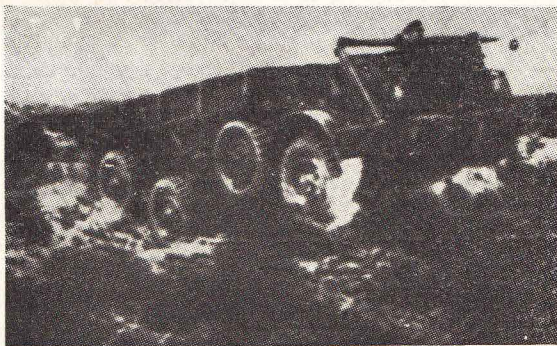
U naoružanju francuske vojske nalaze se u upotrebi dva tipa pušanih bombi, koje predstavljaju veoma praktično protivtenkovsko oruđe. Ove bombe imaju preimucstvo što ne rikosetiraju sa kosim površina, kao i što posle probijanja oklopa proizvode plamen.

Lansiranje bombi vrši se sa puške pomoću gasova specijalnog metka, slično tromblonu.

(»Rivista Militare«, februar 1951)

Novi tegač za artiljerijska oruđa

Holandska armija dobila je novi univerzalni tegač za artiljerijska oruđa oznake »YA-318«. Tegač je prvenstveno namenjen za haubicu 105 mm sa 11 poslužilaca i 1,5 tone municije, a može se upotrebiti i za svako drugo oruđe do 5,5 tona težine.

Sl. 1 — Novi artiljerijski tegač „YA-318“

Sa punim opterećenjem tegač vozi po putu brzinom od 64 km, a van puteva do 25 km/č. Jedna od neobičnih karakteristika novog tegača je u konstrukciji čekrka sa kukom i uređajem koji omogućava da se top zakači ili otkaci sa kuke pomoću samo jednog poslužioca. Pored toga, pri savlađivanju zemljišnih prepreka šofer može automatski otkaciti top, pri čemu nije potrebno da neko od posluže sije sa vozila. Otkaćen top ostaje vezan za tegač čeličnim konopcem koji se odmotava, po potrebi, do 50 m, pa kada vozilo pređe prepreku onda se pomoću čekrka top dovlači do vozila i opet automatski zakačinje. Tegač »YA-318« ima šest pogonskih i dva rezervna točka, koji dejstvuju takođe kao pogonski za vreme dok vozilo prelazi preko zemljišnih prepreka (rovova, obaļa) što se vidi na sl. 1.

Blagodareći ovim osobinama, novi tegač može da izvuče top i na teže pristupačan vatreni položaj.

(»Military Review« za decembar 1951)

Autobusi za višestruku namenu

Avgusta meseca 1951 godine prikazan je nadležnim licima iz Ministarstva odbrane SAD novi tip univerzalnog autobusa za vojne potrebe. Autobus može da primi 37 putnika ili 18 pacijenata na nosilima, ili, najzad, teret do 5 tona. Ovo su prva kola ove vrste koja se mogu koristiti za sve tri vrste najvažnijeg vojnog transporta. Autobus može da razvije brzinu preko 100 km po autostradama.

(»Army Navy Air Force«, od 1 septembra 1951)

Čizme za zaštitu od vlage i smrzavanja

Nove gumene čizme protiv vlage i smrzavanja isprobane su na temperaturi od 42°C ispod nule i dale su zadovoljavajuće rezultate. Zamenjujući filcane duboke cipele — dosada najbolju obuću protiv hladnoće — gumene čizme su izrađene na principu izolacije, slično termos flaši. Uz čizme je jedino potreban jedan par čarapa sa filcanim tabanima. Čizme su već date trupama u Koreji i dobijeni rezultati pokazuju da, ako se čovek pokrene bar jednom u toku jednog sata, da bi održao cirkulaciju krvi u nogama, ne može nastupiti smrzavanje nogu niti doći do dobijanja »rovovskog stopala«. Interesantno je istaći da noge neće promrznući čak ni onda kada bi vojnik propao kroz led i čizme mu se napunile vodom. U Prvom svetskom ratu, međutim, poznato je da je za vreme rovovskog perioda veliki broj vojnika imao promrle noge zbog neprekidnog stajanja u rovu zimi usled čega su stopala oticala i bila uzrok njihovom izbacivanju iz stroja.

(»Army Navy Air Force« od 6 oktobra 1951)

Novi zimski šatori za po pet ljudi u Armiji SAD

Jedinicama u Koreji izdati su novi, šestostrani, šatori za po pet vojnika. Ovi šatori omogućavaju zagrevanje ljudi i pri temperaturi od -35°C. Oni predstavljaju samo jedan deo nove vojničke opreme, koja se šalje u Koreju.

Glavna karakteristika šestostranog šatora je njegova unutrašnja bela postava koja, pored toga što daje izolaciju, još i odbija svetlost mnogo bolje nego dosadašnji drap maslinasti šatori. Pored toga, ova postava sprečava da na vojnike u šatoru padaju snega i inje.

Šestostrani šator ima oblik indijanskog šatora (okruglast) i izdržava jake vetrove, a ne zadržava sneg na vrhu. Prizemni prekrivač oko donje ivice šatora sprečava da ulazi hladan vazduh, a zadržava u šatoru toplotu.

Ukupna težina ovog šatora je 25 kg. Za nošenje je lak i deli se na pet delova; brzo se postavlja i skida. Uobičajeno šatorsko drveno kolje i drvena srednja motka zamenjeni su aluminijumskim koljem i cevima za izvlačenje u vidu teleskopa. Šator je bez patosa. Visina mu je tolika da vojnik u sredini šatora može da stoji uspravno. Na jednoj strani se nalazi otvor za malu benzinsku peć za zagrevanje. Postava šatora je nesagoriva. Jedan vrlo važan deo koji ulazi u garnituru šatora je krilo za sušenje rublja i odela.

(»Army Navy Air Force«, od 20 oktobra 1951)

Upotreba zapaljivih »klopki« u Koreji

134 Napalm-piktijasta benzinska masa koja se upotrebljava u zapaljivim bombama i plamenobacačima sada se koristi i za pravljenje »klopki« protiv neprijateljskih tenkova i pešadije.

Napalm »klopke« pronašli su sami vojnici hemiskih jedinica SAD u Koreji. Izum je dao izvanredne rezultate, naročito protiv neprijateljskih delova i vozila koji se noću infiltriraju u položaj.

Izrade mina-klopki je lak i brz posao. Mešavina »napalm« naspe se u benzinske kante, topovske čaure ili kutije od konzervi, posle čega se uz njih prikači eksplozivno punjenje. Ovako spremljena punjenja postavljaju se na putevima i prilazima gde se očekuje da naiđe neprijatelj. Nagažene mine ili zapaljene pomoću električnog punjenja eksplodiraju i raspršavaju zapaljenu napalm — čija temperatura dostiže 1.200°C — na prostorijski poluprečnika do 140 m.

Zapaljeni napalm lepi se za sve na što padne i ne samo što u istini uništava sve ono s čime dođe u dodir, već ima i ogromno psihološko dejstvo te često stvara paniku među neprijateljskim trupama.

(«Army Navy Air Force» od 20 oktobra 1951)

Obnavljanje industrije Zapadne Nemačke

U odnosu na 1936 godinu Zapadna Nemačka je podigla svoju hemisku proizvodnju za 47%, mašinogradnju za 54%, proizvodnju automobila za 95%, a elektroidustriju za 220%. Ona se već sada nalazi na čelu Zapadne Evrope u proizvodnji čelika i uglja, proizvodeći 35% čelika i 52% uglja od celokupne proizvodnje zemalja Šumanovog plana. Ako bi se iskoristio ceo kapacitet Rura, ova bi se proizvodnja popela na 60% uglja i 57% čelika.

(L'Armée française, 9 januar 1952)

Povećanje Armije SAD

Do 1. jula 1952 godine Armija SAD mobilisaće još preko milion vojnika, te će ukupno imati do tri miliona i šest stotina hiljada ljudi pod oružjem.

(«Newsweek», 8 januar 1952)

Povećanje proizvodnje aviona u SAD

Proizvodnja aviona u SAD biće učestvostručena u toku iduće dve godine. Mesečna proizvodnja iznosiće 2.000 aparata.

(AFP 26 novembar 1951, Vašington)

Ratna mornarica SAD

Ratna mornarica SAD raspolaže sa ukupno 5.000 brodova (ratnih i pomoćnih) svrstanih u 165 kategorija.

Operativnu flotu čine: 103 nosača aviona (od po 30—150 aviona), 16 liniskih brodova, 77 krstarica, 360 razarača, 248 okeanskih pratilaca i 184 podmornice. Većina brodova porinuta je u more posle 1941 godine. Jedinice izgrađene pre ove godine modernizovane su, no njihov broj nije tako veliki.

Napori mornarice usredsređeni su na poboljšanje sredstava PA odbrane od dirigovanih zrna, podmornica i mina. Ispituju se i nova oružja. Na više krstarica montiraju se trocevne PA kupole (203 mm, automatsko punjenje, brzina paljbe 8—10 metaka na minut), dok će dve druge dobiti uređaje za bacanje dirigovanih zrna.

Dvocevni PA topovi 76 mm koji izbacuju po 50—60 zrna u minutu zamenice Boforsove topove 40 mm.

Razarači će dobiti novi top 127 mm, koji je daleko bolji no što je bio stari. Desetak razarača pretvoreno je u lovce podmornica. Ovi brodovi velike brzine naoružani su savremenim sredstvima za otkrivanje i uništavanje podmornica, kao i najnovijim sredstvima koja se drže u tajnosti.

60 podmornica je modernizovano (bolji oblik, jače baterije, povećana brzina plovidbe pod vodom na 15 čvorova, daleko veći akcioni radius — 10.000 km za 21 dan — zahvaljujući Šnorkelu), ili su, pak, preuređene za radare-osmatračice, nosače raketskog naoružanja itd.

Nosači aviona takođe trpe znatne izmene. 30 velikih nosača aviona u toku 18 meseci dobiće ojačanu platformu za poletanje, prostranije, brže, snažnije dizalice, moderniju PA odbranu i radare. Oni će moći da prime po 100 jurišnih bombardera koji nose po 5 tona bombi na daljine preko 2.000 km. Tri mala nosača aviona predešena su i opremljena za borbu sa podmornicama. Jedna krstarica od 17.000 tona i 5 super-razarača (3.675 — 6.530 tona) osposobljavaju se za borbu sa vazduhoplovstvom i podmornicama.

Pristupilo se izgradnji 30 podmornica od kojih će jedna biti sa atomskim, a druga sa nemačkim »Walter« motorom, a isto tako, grade se i 2 okeanska pratioca, 136 minolovaca, nekoliko vedeta, 50 desantnih i 12 brzih brodova-cisterni (20 čvorova na čas). Pored toga, gradi se nosač aviona »Forrestal« (60.000 tona, dug 317 m,

spособan da nosi i najveće avione). Pored njega projektovana su još dva, a predviđa se još 7, ukoliko to spoljnopolitička situacija bude zahtevala. Neki od njih biće na atomski pogon.

Mornarica SAD uključila je iz rezervne u operativnu flotu oko 500 brodova. Sredinom ove godine floti će biti predana 4 bojna broda, 12 nosača aviona, 6 krstarica i oko 100 razarača.

U sastavu mornarice nalazilo se 30 juna 1951 godine i 7.512 aviona mornaričke avijacije; avioni imaju mlazni ili turbo-reaktivni pogon. Mornarička avijacija raspolaže i helikopterima.

U sastavu mornarice nalazi se i Mornarički korpus jačine 190.000 ljudi, koji u svom sastavu ima pešadiju, artiljeriju, oklopne jedinice, inženjeriju i avijaciju kako za podršku, tako i za transport. Engleska, koja je tako dugo suvereno vladala morima, danas već nije gospodar mora, jer ona ima, u odnosu na SAD, šest puta manje nosača aviona, tri puta manje liniskih brodova, dok SAD imaju dva puta više krstarica i tri puta više razarača i podmornica a 15 puta jače pomorsko vazduhoplovstvo.

Američki budžet za ratnu mornaricu za 1951—52 godinu iznosi 15,1 milijardu dolara.

(»Journal de Genève«, 25 januar 1952)

Ratna mornarica SSSR-a

SSSR ulaže znatne napore da bi svoje vazduhoplovstvo i pomorske snage doveo na nivo suvozemnih snaga. Mornarica broji 600.000 ljudi (računajući obalsku artiljeriju i pomorsku pešadiju), dok SAD, naprimer, imaju 900.000 ljudi.

Flota raspolaže sa tri stara bojna broda, jednim pribrežnim brodom, 13 krstarica, 70 razarača, pedeset eskortera, 250—300 podmornica i sa više stotina manjih ratnih, desantnih i pomoćnih brodova. Svi veliki brodovi zastareli su, pa čak i oni koji su nedavno završeni građeni su po zastarelim koncepcijama. Tri krstarice tipa »Čapajev«, koje su završene u 1950/51 godini, izgleda da imaju po 13.000 tona i slične su teškim krstaricama drugih mornarica izgrađenih u vremenu od 1940 do 1945 godine. Isto važi i za novoizgrađene razarače. SSSR, izgleda, do danas nije ništa preduzeo da bi omogućio izgradnju nosača aviona, a bojni brod od 45.000 tona, počeo još pre Drugog svetskog rata, nije se još pojavio u sovjetskoj mornarici. SSSR raspolaže sa 250—300 podmornica, ne računajući džepne podmornice, čija je posada 1—2 čoveka. Obalske podmornice (100 — 150 komada) prilično su zastarele, a njihov mali deplasman ne dozvoljava učešće u daljim akcijama. Oko sto podmornica od 600 — 800 tona su takođe zastarele, no one se još mogu koristiti. Većina okeanskih podmornica pripada modernizovanom tipu »K« (Šnorkel, brzina na površini 18, a pod vodom 10 čvorova, akcioni radius 15.000 milja). Može se verovati da su Rusi završili izvestan broj podmornica (po nemačkim zaplenjenim planovima) tipa XXI od 1.600 tona. Rusi su se dokopali i nemačke podmornice tipa »Walter« čija brzina pod vodom iznosi oko 20 čvorova.

Prema kapacitetu sovjetske industrije, moglo bi se reći da verovatno imaju u gradnji oko sto podmornica.

Pomorsko vazduhoplovstvo sastavni je deo mornarice i ima sledeće zadatke: izviđanje, borbu sa podmornicama, odbrana obale, napad na saobraćajne linije i lučka postrojenja (bombardovanje i polaganje mina).

U 1951 godini mornaričko vazduhoplovstvo raspolagalo je sa 2.000 aparata, većinom klipnih, no sada se vrši prelaz na avione na mlazni pogon.

26 februara stvoreno je posebno Ministarstvo mornarice, a ubrzo potom i zvanje vice-pretsednika pri Saveću za pomorske konstrukcije, što pokazuje da SSSR ima nameru da stvori daleko jaču flotu no što je današnja.

(Prema »Les flottes de combat« (Paris), »Jane's fighting ships«, (London), »Marinekalender« (Stockholm), izdanja 1952, »Journal de Genève« 4 januar 1952).